

CEPV2001

K

1 Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi^(a). (a) *Není zmíněno moře, které v pojetí starých orientálců představovalo nepřátelský, život ohrožující živel. Verš je možno chápat jako nadpis k celé kapitole. Nebe stvořil Bůh pro sebe, zemi pro člověka (sr. Ž 115:16). Člověk smí vědět o svém Stvořiteli a nemusí se bát zlého. ([Ž 90:2 Jr 10:12 Jr 32:17 Žd 1:10 Zj 4:11 : J 1:1- J 1:3 Ko 1:16])*

2 Země byla pustá a prázdná^(b) a nad propastnou tůň byla tma. Ale nad vodami vznášel se duch Boží. (b) *Starý Izraelec si nedovedl představit stvoření z ničeho. V duchu své doby proto mluví o ztvárnění něčeho beztvářého, chaotického, temného. Teprve Božím stvořením se svět stává místem, na němž je možný život. Otázky po věčnosti hmoty apod. Starý zákon nezná. ([Jr 4:23; Ž 104:30])*

- Berešit bara E-lohim et hašamijim veet haarec (H) – Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi.
- Stvořil (H. *bará*) – slovo používané jen v souvislosti s Bohem a to ke tvoření něčeho nového.
- Spojení nebe a země evokuje myšlenku všeobecnosti, takže se nabízí varianta stvoření celého vesmíru. Ale to se nijak nevylučuje s teorií o stvoření naší země a tomu, že její počátky byly plné chaosu a neutěšenosti (H. *tohu* a *vohu* – pustá a prázdná). Dále z textu vyplývá, že země byla zatopená (propastná tůň) a nebyl tedy na ní možný život. Tma nad tůň je známkou Boží nepřítomnosti. (?) Ducha Božího neprovází světlo?
- Vznášející se Duch Boží je zaslíbením Božího záměru – pomoci
 - o Je zde použito slovo *vznášet se* (H - *r-ch-p pi*), které se nachází už jen jednou ve SZ a to v Dt 32,10, kde je Hospodin přirovnáván k orlici, která se *vznáší* nad svými mláďaty (lidem v pustotě – *tohu* – kvílících pustin). (Výklady ke SZ – nakl. Kalich)

3 I řekl Bůh: „Bud' světlo!“ A bylo světlo. ([Ž 33:6- Ž 33:9 Ž 147:15 Ž 148:5 Iz 45:7 > 2K 4:6 J 8:12 1J 1:5])

4 Viděl, že světlo je dobré, a oddělil světlo od tmy. ([Iz 5:20 : 2K 6:14])

5 Světlo nazval Bůh dnem a tmou nazval nocí. Byl večer a bylo jitro, den první. ([Ž 30:6 2P 3:8])

1 Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi.

2 Země pak byla nesličná a pustá, a tma byla nad propastí, a Duch Boží vznášel se nad vodami.

3 I řekl Bůh: Bud' světlo! I bylo světlo.

4 A viděl Bůh světlo, že bylo dobré; i oddělil Bůh světlo od tmy.

5 A nazval Bůh světlo dnem, a tmou nazval nocí. I byl večer a bylo jitro, den první.

- Řekl – Bůh tvoří pouhým slovem (: J 1,1), tím se liší od pohanských bohů, kteří mají lidské vlastnosti a bojují o svou vládu vlastními silami.
 - o *Dabar* (H – *Slovo*) x *dibar* (H – *poušť*) – Bůh slovem poušť ruší, na rozdíl od člověka, který většinou slovem poušť tvoří.
 - o Bůh se projevuje aktivitou – DS (H – *ruach*) – vánek, dech
 - o Není od svého stvoření ani oddělen nezájmem ani nesplývá s přírodou a člověkem (*panteismus*). Je to Bůh jedinečný, svrchovaný, který ovšem neztrácí o své stvoření zájem.
- „Bud' světlo“ – toto Světlo (: J 1) bylo dříve, než světla na obloze. Jedná se tedy o Světlo Boží přítomnosti (B. se vyznačuje světelnými projevy) – : II. K 4,6; Iz 45,7
- „... viděl“ – Bůh kontroluje, co stvořil (není to nějaké tvoření pro nic za nic), jakoby se zde chtělo říct, že kdyby viděl, že to není dobré, udělal by to jinak (?) Takto shledává vše jako dobré a odděluje světlo od tmy už nyní, aniž by byla stvořena nebeská tělesa. Bůh sám tvoří den a noc (: Iz 45,7). Můžeme říci, že zůstat s Bohem znamená zůstat ve světle.
- „byl večer a bylo jitro, den první“ (H. *echád – jeden*) – den s určitou číslovkou znamená vždy den o 24 hodinách
 - o Kromě dvou velkých skupin, s odlišným názorem na vznik země (kreacionisté x evolucionisté) existují i skupiny, lišící se názorem na délku sedmi stvořitelových dnů. Zatímco jedni tvrdí, že šlo pouze o blíže neurčená časová období, druzí zastávají názor, že šlo o dny o 24 hodinách.

6 I řekl Bůh: „Bud' klenba uprostřed vod a odděluj vody od vod!“ ([Ez 1:26])

7 Učinil klenbu a oddělil vody pod klenbou od vod nad klenbou. A stalo se tak.

8 Klenbu nazval Bůh nebem. Byl večer a bylo jitro, den druhý. ([Ž 19:2])

6 Řekl také Bůh: Bud' obloha u prostřed vod, a děl vody od vod!

7 I učinil Bůh tu oblohu, a oddělil vody, kteréž jsou pod oblohou, od vod, kteréž jsou nad oblohou. A stalo se tak.

8 I nazval Bůh oblohu nebem. I byl večer a bylo jitro, den druhý.

- Vytvoření nebeské klenby, která dělila vody pod a nad klenbou. O vodách pod klenbou není pravděpodobně třeba diskutovat (v. 9.-10.), ale co jsou to vody nad klenbou? Jedná se snad o propastné nebeské tůně, o kterých bude řeč při potopě? (: Gn 7,11)

9 I řekl Bůh: „Nahromadte se vody pod nebem na jedno místo a ukaž se souš!“ A stalo se tak. ([Ž 33:7 Ž 104:7- Ž 104:9 Jb 38:8- Jb 38:11 Př 8:29 : Ž 104:5 Ž 136:6 > 2P 3:5])

10 Souš nazval Bůh zemí a nahromaděné vody nazval moři. Viděl, že to je dobré. ([Ž 95:5])

11 Bůh také řekl: „Zazelenej se země zelení: bylinami, které se rozmnožují semeny, a ovocným stromovým rozmanitého druhu, které na zemi ponese plody se semeny!“ A stalo se tak. ([Ž 104:14- Ž 104:17 Mk 4:28 Žd 6:7])

12 Země vydala zeleň: rozmanité druhy bylin, které se rozmnožují semeny, a rozmanité druhy stromů, které nese plody se semeny. Bůh viděl, že to je dobré.

13 Byl večer a bylo jítro, den třetí.

9 Řekl také Bůh: Shromažďte se vody, kteréž jsou pod nebem, v místo jedno, a ukaž se místo suché! A stalo se tak.

10 I nazval Bůh místo suché zemí, shromáždění pak vod nazval mořem. A viděl Bůh, že to bylo dobré.

11 Potom řekl Bůh: Zplod' země trávu, a bylinu vydávající símě, a strom plodný, nesoucí ovoce podle pokolení svého, v němž by bylo símě jeho na zemi. A stalo se tak.

12 Nebo země vydala trávu, a bylinu nesoucí semeno podle pokolení svého, i strom přinášející ovoce, v němž bylo símě jeho, podle pokolení jeho. A viděl Bůh, že to bylo dobré.

13 I byl večer a bylo jítro, den třetí.

- Poprvé se objevuje souš a vody jsou shromážděny v mořích
- Také jsou stvořeny veškeré byliny a zeleň. Pověsimně si, že stromové je tvořeno, nikoliv že by se vyvíjelo ze semene a postupným vývojem se měnilo do dnešní podoby.

14 I řekl Bůh: „Budte světla na nebeské klenbě, aby oddělovala den od noci! Budou na znamení časů, dnů a let. ([Ž 136:7- Ž 136:9 Dt 4:19 Ž 104:19- Ž 104:23 :: Zj 21:23])

15 Ta světla ať jsou na nebeské klenbě, aby svítla nad zemí.“ A stalo se tak.

16 Učinil tedy Bůh dvě veliká světla: větší světlo, aby vládlo ve dne, a menší světlo, aby vládlo v noci; učinil i hvězdy. ([Ž 8:4])

17 Bůh je umístil na nebeskou klenbu, aby svítla nad zemí,

18 aby vládla ve dne a v noci a oddělovala světlo od tmy. Viděl, že to je dobré.

19 Byl večer a bylo jítro, den čtvrtý.

14 Opět řekl Bůh: Budte světla na obloze nebeské, aby oddělovala den od noci, a byla na znamení a rozměření časů, dnů a let.

15 A aby svítla na obloze nebeské, a osvětlovala zemi. A stalo se tak.

16 I učinil Bůh dvě světla veliká, světlo větší, aby správu drželo nade dnem, a světlo menší, aby správu drželo nad nocí; též i hvězdy.

17 A postavil je Bůh na obloze nebeské, aby osvětlovala zemi;

18 a aby správu držela nade dnem a nocí, a oddělovala světlo od tmy. A viděl Bůh, že to bylo dobré.

19 I byl večer a bylo jítro, den čtvrtý.

- Teprve čtvrtého dne jsou stvořena 2 nebeská světla – slunce a měsíc spolu s hvězdami. Spolu se stvořením a umístěním nebeských těles na obloze musely začít platit fyzikální zákony. Zdá se, že do této chvíle vše drželo pohromadě pouze a jen díky Boží přítomnosti, která vše současně osvětlovala.

20 I řekl Bůh: „Hemžete se vody živočišnou havětí a létavci^(c) létejte nad zemí pod nebeskou klenbou!“ (c) *Není tu míněno (jen) ptactvo, nýbrž i protějšky mořských netvorů (v. 21). Tito létavci jsou schopni též přenášet a vyrazovat tajemství (sr Kaz 10:20). ([Jb 12:7- Jb 12:9])*

21 I stvořil Bůh veliké netvory a rozmanité druhy všelijakých hbitých živočichů, jimiž se zahemžily vody, stvořil i rozmanité druhy všelijakých okřídlených létavců. Viděl, že to je dobré. ([Ž 104:25n])

22 A Bůh jim požehnal: „Plodte a množte se a naplňte vody v mořích. Létavci necht' se rozmnoží na zemi.“

23 Byl večer a bylo jítro, den pátý.

20 Řekl ještě Bůh: Vydejte vody hmyz duše živé v hojnosti, a

21 I stvořil Bůh velryby veliké a všelijakou duši živou, hýbající se, kteroužto v hojnosti vydaly vody podle pokolení jejich, a všeliké ptactvo křídla mající, podle pokolení jeho. A viděl Bůh, že to bylo dobré.

22 I požehnal jim Bůh, řka: Plodtež se a množte se, a naplňte vody mořské; též ptactvo ať se rozmnožuje na zemi!

23 I byl večer a bylo jítro, den pátý.

- Naplnění vod a vzduchu živočištvem. Žádné postupné přizpůsobování se pozemskému životu, žádný přechod ryb z vody na souš a podobné nesmysly. Stvoření hotových vodních živočichů a ptactva.

24 I řekl Bůh: „Vydej země rozmanité druhy živočichů, dobytek, plazy a rozmanité druhy zemské zvěře!“ A stalo se tak.

25 Bůh učinil rozmanité druhy zemské zvěře i rozmanité druhy dobytka a rozmanité druhy všelijakých zeměplazů. Viděl, že to je dobré.

24 Řekl též Bůh: Vydej země duši živou, jednu každou podle pokolení jejího, hovada a zeměplazy, i zvěř zemskou, podle pokolení jejího. A stalo se tak.

25 I učinil Bůh zvěř zemskou podle pokolení jejího, též hovada vedle pokolení jejich, i všeliký zeměplaz podle pokolení jeho. A viděl Bůh, že bylo dobré.

26 I řekl Bůh: „Učiňme člověka, aby byl naším obrazem^(d) podle naší podoby. At' lidé panují nad mořskými rybami a nad nebeským ptactvem, nad zvířaty a nad celou zemí i nad každým plazem plazícím se po zemi.“ (d) *Obrazem je naznačena schopnost člověka, a to muže i ženy (v. 27), žít s Bohem v obecenství; je tu vyjádřen vztah blízkosti a přece i odlišnosti. Dokonalým obrazem Božím je Ježíš Kristus (Ko 1:15). ([Gn 5:1 Gn 9:6 Ž 100:3 Jk 3:9; Ž 8:7- Ž 8:9; > Ef 4:24 Ko 3:10])*

27 Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil. ([Gn 5:3; > Mt 19:4])

28 A Bůh jim požehnal a řekl jim: „Plodte a množte se a naplňte zemi. Podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nade vším živým, co se na zemi hýbe.“ ([Gn 9:1n Gn 9:7])

29 Bůh také řekl: „Hle, dal jsem vám na celé zemi každou bylinu nesoucí semena i každý strom, na němž rostou plody se semeny. To budete mít za pokrm. ([Ž 145:15n])

30 Veškeré zemské zvěři i všemu nebeskému ptactvu a všemu, co se plazí po zemi, v čem je živá duše, dal jsem za pokrm veškerou zelenou bylinu.“ A stalo se tak. ([Iz 11:6n])

31 Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré. Byl večer a bylo jitro, den šestý. ([Ž 104:24 > 1Tm 4:4; Ex 20:11])

26 Řekl opět Bůh: Učiňme člověka k obrazu našemu, podle podobnosti našeho, a at' panují nad rybami mořskými, a nad ptactvem nebeským, i nad hovady, a nade vší zemí, i nad všelikým zeměplazem hýbajícím se na zemi.

27 I stvořil Bůh člověka k obrazu svému, k obrazu Božímu stvořil jej, muže a ženu stvořil je.

28 A požehnal jim Bůh, a řekl jim Bůh: Plodtež se a rozmnožujte se, a naplňte zemi, a podmaňte ji, a panujte nad rybami mořskými, a nad ptactvem nebeským, i nad všelikým živočichem hýbajícím se na zemi.

29 Řekl ještě Bůh: Ať, dal jsem vám všelikou bylinu, vydávající símě, kteráž jest na tváři vší země, a všeliké stromové, (na němž jest ovoce stromu), nesoucí símě; to bude vám za pokrm.

30 Všechněm pak živočichům zemským, i všemu ptactvu nebeskému, a všemu tomu, což se hýbe na zemi, v čemž jest duše živá, všelikou bylinu zelenou dal jsem ku pokrmu. I stalo se tak.

31 A viděl Bůh vše, což učinil, a ať, bylo velmi dobré. I byl večer a bylo jitro, den šestý.

- Stvoření veškeré fauny a následně člověka jako pána toho tvorstva a správce země.
- Za povšimnutí stojí v. 26., konkrétně zmínka o panování člověka nad každým plazem, plazícím se po zemi. Plaz – had, ač zvíře, je zdůrazněn. Má to snad být předzvěst věcí budoucích, jež se brzy odehrají u stromu poznání dobrého a zlého?
- V. 26. je vůbec zajímavý a stojí za podrobnější rozbor:
 - a) Člověk má být obrazem Božím. Jedná se o vizuální podobu? Myslím, že zřejmě ne, ale že jde o podobu duchovní. Úplný člověk znamená muž + žena (: Kaz 4,10-12) Dlouho mi nebylo jasné, co míní Kazatel nití trojitou, až v souvislosti s tímto veršem z Gn mi došlo, že teprve spojení muž + žena + Bůh je dokonalé. A snad proto je zde napsáno ...*učiňme člověka, aby byl naším obrazem*. Je zde použito množné číslo, což se dá vysvětlit Boží trojjedinností – Otec + Syn + DS. Je ale třeba zdůraznit, že obraz nikdy nebude originál. Vše záleží na umělci a podle toho se dílo více či méně podobá předloze. Vzhledem k tomu, že člověk je tvořen umělcem nejpovolnějším dá se předpokládat, že se, aspoň první, lidé originálu velice přibližovali. (Ještěže nás netvořil Picasso...)
 - b) Navíc je podobnost člověka s Bohem dána rozumovými schopnostmi – člověk má na rozdíl od zvířat tvůrčí rozum.
 - c) Obraz ale můžeme chápat i jako odraz v zrcadle. Zde na člověka přechází i odpovědnost zrcadlit Boží charakter ve svém životě
- Zajímavé jsou i v. 29-30, neboť z nich vyplývá, že prvotní stvoření živočichové i člověk byli vegetariány
- A stvoření šestého dne zakončil slovy, že vše je **velmi dobré**, nikoliv jen dobré. Což znamená *velmi krásné* a týká se to vztahů ne věcí materiálních. Vztahy mezi prvotním stvořením byly tedy velmi krásné.
- Tím končí tvoření země a jejího obyvatelstva a Bůh je se svým dílem spokojen (: Gn 6,6)